

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA, CENTRUL UNIVERSITAR NORD BAIA MARE
1.2 Facultatea	LITERE
1.3 Departamentul	ȘTIINȚE SOCIO-UMANE, TEOLOGIE, ARTE
1.4 Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5 Ciclul de studii	LICENȚĂ
1.6 Programul de studii / Calificarea	TEOLOGIE ORTODOXĂ PASTORALĂ
1.7 Forma de învățământ	IF – învățământ cu frecvență
1.8 Codul disciplinei	33.00

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE 4				
2.2 Titularul de curs	Pr. lect. univ. dr. Claudiu POP claudiupop.bm@gmail.com				
2.3 Titularul activităților de seminar / laborator / proiect	Pr. asist. univ. dr. Marius Ioan SABOU mariussioan@yahoo.com				
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	2	2.6 Tipul de evaluare	E
2.7 Regimul disciplinei	Categoría formativă				DS
	Opționalitate				DO

3. Timpul total estimat

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care:	3.2 Curs	2	3.3 Seminar	1	3.3 Laborator	-	3.3 Proiect	-
3.4 Număr de ore pe semestru	42	din care:	3.5 Curs	28	3.6 Seminar	14	3.6 Laborator	-	3.6 Proiect	-
3.7 Distribuția fondului de timp (ore pe semestru) pentru:										
(a) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe										20
(b) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platforme electronice de specialitate și pe teren										20
(c) Pregătire seminarii / laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri										10
(d) Tutoriat										4
(e) Examinări										4
(f) Alte activități:										0
3.8 Total ore studiu individual (suma (3.7(a)...3.7(f)))					58					
3.9 Total ore pe semestru (3.4+3.8)					100					
3.10 Numărul de credite					4					

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Nu sunt
4.2 de competențe	• Nu sunt

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• Sală dotată cu tehnică de calcul, proiector, ecran.
5.2. de desfășurare a seminarului / laboratorului / proiectului	• Sală dotată cu tehnică de calcul.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	Cunoașterea și înțelegerea evoluției Bisericii Ortodoxe Române - dobândirea deprinderii de a analiza și interpreta datele referitoare la istoria Bisericii Ortodoxe Române și la istoria națională; - dezvoltarea unei atitudini critice, selective și sistematice față de informația istorică; - înțelegerea genetică a faptului istoric, în geneza și evoluția acestuia; - surprinderea rațiunilor profunde, uneori chiar providențiale, ale unor momente „cheie” din intervalul studiat; - facilitarea înțelegerii altor cursuri, în special din domeniul studiilor istorice, acolo unde se presupune interdisciplinaritatea.
Competențe transversale	Aplicarea regulilor de cercetare a evenimentelor istorice, a unor atitudini responsabile față de domeniul didactic-științific, pentru valorificarea creativă a propriului potențial, cu respectarea principiilor și a normelor de etică profesională.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	În predarea acestei discipline, se urmărește informarea obiectivă asupra trecutului Bisericii Ortodoxe Române, ca bază profesională adecvată, prin: 1. Definirea Istoriei Bisericii Ortodoxe Române în contextul istoriografiei generale actuale și al celorlalte discipline istorice teologice; 2. Cunoașterea istoriei Bisericii Ortodoxe Române pentru a putea răspunde la provocările lumii actuale, în special în contextul interconfesional din interiorul României și în cel internațional din sud-estul Europei; 3. Formarea și dezvoltarea conștiinței istorice în spiritul dialogului și al dragostei creștine.
7.2 Obiectivele specifice	1. Precizarea specificului și a contribuției disciplinei Istoria Bisericii Ortodoxe Române în cadrul general al studiului teologiei ortodoxe; 2. Definirea raportului dintre uman și divin în istoria Bisericii românești; 3. Evidențierea raportului dintre tradiție și înnoire în istoria Bisericii românești; 4. Precizarea liniilor de demarcație între istoriografia laică și cea religioasă; 5. Identificarea marilor direcții ale gândirii teologiei creștine; 6. Cunoașterea evoluției evenimentelor majore din viața Bisericii românești în raportul lor de la cauză la efect; 7. Evidențierea rolului formator al unor personalități istorice motivate din credința lor creștină în istoria României; 8. Însușirea unei cunoașteri cât mai obiective a deciziilor unor instanțe bisericești din trecut, valabile și astăzi; 9. Formarea unei conștiințe istorice ca bază de dialog între diferite tradiții culturale sau religioase; 10. Însușirea cunoștințelor necesare pentru orientarea corectă în domeniul istoriografiei ecclesiastice actuale. 11. Descrierea conceptelor, metodelor și domeniilor de cercetare specifice teologiei istorice; 12. Identificarea celor mai importante evenimente și personalități care au marcat evoluția istorică a BOR și a culturii românești;

8. Conținuturi

8.1 Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Biserica din vechea Românie sub impactul legiurilor bisericești ale lui Alexandru Ioan Cuza.	2	<ul style="list-style-type: none"> • Procedeele de bază folosite în predarea temelor disciplinei I.B.O.R. sunt prelegerile însoțite de explicații precum și fixarea cunoștințelor prin seminarii. Se va pune la dispoziția studenților un curs litografiat la sfârșitul căruia se găsește și o listă bibliografică selectivă. La nevoie se va folosi și video-proiectorul. 	
2. Biserica din vechea Românie sub impactul Legii Sinodale (1872). Legea clerului mirean și a seminariilor. Învățământul teologic. Literatura teologică. Arta bisericească.	2		
3. Biserica ortodoxă română din Bucovina între anii 1775-1918. Pericolul rutenizării Bucovinei. Facultatea de Teologie din Cernăuți.	2		
4. Biserica ortodoxă din Basarabia între anii 1812-1918. Acțiuni de rusificare a Basarabiei.	2		
5. Biserica Ortodoxă din Transilvania și Banat în a doua jumătate a secolului al XIXlea. Mitropolitul Andrei Șaguna și urmașii săi. Statutul Organic.	2		
6. Eparhiile sufragane ale Mitropoliei ortodoxe a Transilvaniei. Învățământul teologic.	2		
7. Biserica Unită din Transilvania și încercările de maghiarizare prin Episcopia de Hajdudorog.	2		
8. Noua organizare bisericească unitară. Statutul bisericesc din anul 1925. Înființarea Patriarhiei Române. Patriarhul Miron Cristea și alți ierarhi de seamă între 1918-1948.	2		
9. Învățământul teologic. Activitatea socială și culturală a Bisericii. Legăturile cu alte Biserici creștine.	2		
10. Noua organizare și legislație bisericească sub regimul comunist. Preoți și credincioși români în temnițele comuniste.	2		
11. Patriarhii Justinian, Justin și Teoctist. Canonizarea sfinților români. Diaspora ortodoxă românească.	2		
12. Învățământul teologic. Literatura teologică și presa bisericească. Legături cu alte Biserici ortodoxe. Implicarea în viața ecumenică.	2		
13. Noul cadru juridic după 1989. Patriarhul Daniel. Legea Cultelor din 2006 și Statutul din 2007/2008.	2		
14. Învățământul teologic. Activitatea culturală și socială a Bisericii, în parteneriat cu Statul român. Legăturile cu alte Biserici creștine.	2		
Total ore:	28		

Bibliografie:

- ALEXANDRU MORARU, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Biserică, Națiune, Cultură*, București, 2006, 2 volume;
- KEITH HITCHINS, *Ortodoxie și naționalitate. Andrei Șaguna și românii din Transilvania*, București, 1995;
- JOHANN SCHNEIDER, *Ecleziologia organica a mitropolitului Andrei Șaguna si fundamentele ei biblice, canonice si moderne*, Sibiu, 2008;
- PAUL BRUSANOWSKI, *Reforma constituțională în Biserica Ortodoxă a Transilvaniei între 1850-1925*, Cluj Napoca, 2007;
- Idem, *Stat și Biserică în Vechea Românie. 1821-1925*, Cluj Napoca, 2010;
- Idem, *Autonomia și constituționalismul în dezbaterile privind unificarea Bisericii Ortodoxe Române. 1919-1925*, Cluj

- Napoca 2007;
7. MIHAI SĂSĂUJAN, *Situația mănăstirilor românești după secularizare (a doua jumătate a sec. al XIX-lea și prima jumătate a sec. al XX-lea)*, în *Secularizarea averilor bisericesti* (1863). Motivații și consecințe, București, 2013, pp. 87-106;
 8. IOAN MOLDOVEANU, *Contribuții la istoria relațiilor Muntelui Athos cu Țările române (anii 1650-1863)*, București, 2002;
 9. NICOLAE DOBRESCU, *Istoria Bisericii din România. Studii de istoria Bisericii Române contemporane, vol. I (1850-1895)*, București, 1905;
 10. ION VICOVAN, *Ioan Irineu Mihălcescu – „Apostol al Teologiei românești”*, vol. I, Iași, 2004;
 11. Idem, *Ioan Irineu Mihălcescu – un ierarh luptător, vol. II*, Iași, 2004; Anexa 4
 12. Idem, *Arhiereul Filaret Scriban (1811-1873)*, în *Filaret Scriban Stavropoleos – Scrieri teologice*, (ediție îngrijită de Gheorghe Popa, Ion Vicovan și Iulian Moga), Iași, 2010, p. 49-76;
 13. Idem, *Mitropolia Moldovei și Sucevei la jumătatea veacului al XX-lea – pagini de istorie*, Iași, 2009;
 14. Idem, *Mitropolitul Teoctist al Moldovei (1977-1986, loțiitor până în 1990) – aspecte ale activității pastoral-misionare și culturale*, în *Urme în eternitate. Mitropolitul Teoctist al Moldovei și Sucevei*, (coord.: PS Calinic Botosaneanul), Iași, 2010, p. 16-66;
 15. GEORGE ENACHE, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană. Studii și eseuri*, București, 2005.
 16. Idem, *Patriarhul Justinian și Biserica Ortodoxă Română în anii 1948-1964*, Galați 2009;
 17. Idem, *Despre curajul de a rosti: Episcopul Nicolae Popovici al Oradiei*, Galați 2009
 18. NICOLAE BOCȘAN, *Națiune și confesiune în Transilvania în secolul al XIX-lea: cazul Mitropoliei române*, în „Etnie și confesiune în Transilvania. Secolele XIII-XIX”, Oradea, 1994, p. 97-188;
 19. Idem, *Ortodocși și uniți în Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, în „Identitate națională și spirit european. Academicianul Dan Berindei la 80 de ani”, București, 2004, p. 597-614;
 20. SPIRU HARET, *Criza bisericească*, București, 1912;
 21. LIVIU STAN, *I.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și principiul autonomiei Bisericii*, Sibiu, 1940;
 22. IONUȚ CORDUNEANU, *Autonomia Bisericii Ortodoxe față de Stat în România în perioada 1866-1989*, în „Libertate religioasă în context românesc și european. Simpozion internațional, București, 12-13 septembrie 2005”, ediție îngrijită de Adrian Lemeni, Florin Frunză și Viorel Dima.

8.2 Seminar / laborator / proiect	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Episcopul Vasile Moga al Transilvaniei	1	La stabilirea temelor de seminar se va indica o minimă bibliografie accesibilă fiecărui student, insistându-se pe descoperirea altor surse bibliografice. Prezentarea lucrării de seminar (în baza unei programări) este obligatorie. Nerespectarea acestei cerințe atrage după sine excluderea de la examenul semestrial.	
2. Mitropoliții Veniamin Costachi și Grigorie Dascălul	1		
3. Mitropolitul Andrei Șaguna	1		
4. Biserica Ortodoxă Română în timpul lui A. I. Cuza. Reforme bisericești	1		
5. BOR între 1865-1918. Recunoașterea autocefaliei	1		
6. Învățământul teologic românesc în sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea	1		
7. Biserica Ortodoxă Română după 1918 – unificarea bisericească, înființarea Patriarhiei, Legea și Statutul de organizare, Concordatul cu Vaticanul, Legea generală a cultelor	1		
8. Patriarhul Miron Cristea	1		
9. Patriarhul Nicodim Munteanu	1		
10. Patriarhul Justinian Marina	1		
11. Patriarhul Iustin Moiescu	1		
12. Patriarhul Teoctist Arăpașu	1		
13. Episcopul Justinian Chira	1		
14. BOR după 1989: organizare, învățământ teologic, relații interreligioase și interconfesionale	1		
Total ore:	14		

Bibliografie:

1. Arhid. Lect. Dr. ALIN ALBU, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Evenimente, personalități, instituții*, Alba Iulia,

Reîntregirea, 2013;

2. Pr. conf. univ. dr. ALEXANDRU MORARU, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Note de curs, (An II, fascicola II)*, Universitatea „1 decembrie 1918”, Alba Iulia, 2003, 142 p;

3. Pr. conf. univ. dr. ALEXANDRU MORARU, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Biserică. Națiune. Cultură*, vol. III, Tom I, București, Edit. IBMBOR, 2006, 820 p;

4. Pr. conf. univ. dr. ALEXANDRU MORARU, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Dialog teologic și ecumenic*, vol. III, Tom II, București, Edit. IBMBOR, 2006, 464 p;

5. Preot Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române, vol. III*, ediția a 3-a, Iași, Trinitas, 2007.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Alcătuirea cursului de „Istorie Bisericii Ortodoxe Române” a avut în vedere adaptarea la cerințele actuale de istoriografie modernă, conținutul fiind în concordanță cu cel adoptat și în alte centre universitare din țară, disciplina oferind atât metode specifice de cercetare istorică, de corelare a informațiilor și integrare a lor în procesul de înțelegere a evoluției comunităților românești din trecut până în prezent, cât și conținuturi, informații concrete despre trecutul Bisericii Ortodoxe Române și istoria națională. Astfel, este facilitată înțelegerea prezentului și a profilului / identității românești, ca premisă pentru o integrare europeană veritabilă și pentru o exprimare coerentă a propriilor specificități și valori.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<ul style="list-style-type: none">Răspunsul la examen	Evaluare scrisă	60%
10.5 Seminar/Laborator /Proiect	Testarea periodică prin susținerea unei teme / lucrări de seminar	Evaluare orală	40%

10.6 Standard minim de performanță

- cunoașterea personalităților și evenimentelor importante ale Bisericii Ortodoxe Române;
- pentru nota 5 (cinci), studentul trebuie să cunoască elementele esențiale ale cursului evidențiate bold, italic, underline.

Data completării:	Titulari	Titlu Prenume NUME	Semnătura
01 iulie 2023	Curs	Pr. lect. univ. dr. Claudiu POP	
	Seminar	Pr. asist. univ. dr. Marius Ioan SABOU	

Data avizării în Consiliul Departamentului SSUTA
10 iulie 2023

Director Departament SSUTA,
Conf. univ. dr. Adrian Vasile CHIRA

Data aprobării în Consiliul Facultății de Litere
13 iulie 2023

Decan,
Conf. univ. dr. habil. Mircea FARCAȘ